

Sundhed, klima og bykvalitet

SUNDHEDSFREMMEUDVALGET

**Referat fra temadrøftelsen
torsdag den 14.01.2021**

MØDEDELTAGERE

Sundhedsfremme i et 0-100 års perspektiv

Til stede:

Peder Udengaard, Hans Skou, Dorthe Borgkvist, Steen Bording Andersen, Eva Borchorst Meinertz, Finn Breinholt, Helle Maindal, Jakob Rathlev, Hosea Dutschke, Otto Ohrt og Eva Dalum Olsen (sekr.)

Gæster:

- Jens Troelsen, professor og forskningsleder af Active Living forskningsenheden, SDU
- René Kural, arkitekt og leder af Activity- and health enhancing Physical Environments Network (APEN) på Det Kongelige Akademi, ph.d., lektor
- Henrik Seiding, direktør i MTM
- Anne Mette Boye, Stadsarkitekt i Aarhus Kommune
- Almaz Mengesha, Medlem af Oplandsudvalget, (V)

Afbud:

Lise Høyer og Jes Søgaard

Mødet blev af holdt via Microsoft Teams.

Sundhed, klima og bykvalitet

Sundhedsfremme i et 0-100 års perspektiv

Hvordan sikrer vi fremadrettet sammenhængen mellem sundhedsfremme og byudvikling?

Adgangen til attraktive udearealer er af stor betydning for den enkeltes motivation for at komme op af lænestolen.

Ligeledes kan det fysiske miljø være afgørende for at bryde med den sociale ulighed i sundhed, fremme sunde vaner og give rammer for god mental sundhed.

Byrum skal være for alle og skal fremstå inkluderende. Vi skal lave rum til fælles oplevelser på tværs af alder, etnicitet og generationer, så det sunde valg bliver det nemme valg.

Aarhus skal være en sundhedsfremmende by.

Kimen til bedre folkesundhed

ligger i udviklingen af bæredygtige byer og lokalsamfund

“
Every century has its own public health challenges,
climate change is our century's challenge

Dr. Margaret Chan, WHO Director general.

Aarhus Kommunes mål

Vi vil være klimaneutral i 2030
Vi vil have en by, hvor alle er sunde og trives
Vi vil have en bæredygtig by med gode by- og lokalsamfund

Fælles udfordringer ift. klima, folkesundhed og ulighed

Klimatilpasning har store potentialer for at omdanne vigtige områder i byen, og kan bidrage til blandt andet at styrke byens sundhedskvaliteter, aktivere borgerne og gøre hverdagen grønnere og sundere (1).

De overordnede effekter af klimaforandringerne er negative og påvirker mange af de sociale og miljømæssige baggrundsfaktorer for sundhed; ren luft, rent drikkevand, tilstrækkeligt med mad, stærkt tag over hovedet (2).

Truslen for den globale udvikling, vil være med til at øge uligheden i sundhed.

Klimaforandringer vil påvirke alle, men nogen vil være mere udsat end andre, bl.a. kan et varmere og fugtigere klima påvirke sundheden hos især ældre, syge og små børn (4). Ligeledes ved vi, at mennesker med lav socio-økonomisk status, har de dårligste lejligheder, og ofte bor op og ned ad de store veje med meget forurening og meget støj (5).

Luftforurening er skyld i for tidlig død og helbredsproblemer. I Danmark kan der årligt tilskrives ca. 4000 for tidlige

dødsfald til befolkningens udsættelse for luftforurening. Hertil kommer hjerte-kar sygdomme, luftvejs sygdomme, kræft og sukkersyge (3). Børn der opholder sig i barne- og klavogne er udsat for op til 60% mere luftforurening end voksne, fordi de sidder eller ligger i en højde, der er mindre end en meter fra jorden. Se [her](#) [om støj](#).

Støj er den næststørste miljømæssige årsag til sundhedsproblemer. Ekstern støj, og navnlig vejtrafikstøj, er et stort miljøproblem. Støj er ifølge visse resultater fra WHO den næststørste miljømæssige årsag til sundhedsproblemer, lige efter luftforurening (partikler). Langvarig eksponering for støj kan påvirke sundheden og f.eks. medføre gener, søvnforstyrrelser, negative virkninger på hjerte-kar-systemet og fordøjelsen samt kognitiv svækkelse hos børn (20).

Sitting is the new smoking
Fysisk inaktivitet er den største trussel mod folkesundheden i det 21. århundrede (6). Mere fysisk aktivitet rækker længere ud end de positive sundhedsmæssige effekter og er med til at nå FN's verdensmål med bl.a. reduceret brug af fossile brændstoffer, mindre luftforurening, mindre trafikker og mere sikre veje, mindre ulighed i sundhed, bæredygtig energi og bæredygtige byer og lokalsamfund (7).

• Det er i dag mere normalt at være overvægtig end normalvægtig, og det er let at svært overvægtig på blot 20 år (8).

• 29% af den danske befolkning er ikke anbefalet. 60% af befolkningen er stillesiddende hverdage.

• I Aarhus ved vi, at mere end halvdelen af aarhusianerne vælger passiv transport (9). Undersøgelser viser, at 31% af de korte ture foregår i bil og at 59% er ture mellem 2 og 5 km.

• Antallet af skolelever der cykler i skole, er faldet med mere end 40% i løbet af de seneste tyve år (10). I 2019 transporterede ca. 2/3 af eleverne i Aarhus til skolen på cykel, men der er

Løsningsforslag

Sundhedsfremmeudvalgets temadrøftelse angående sundhed, klima og bykvalitet den 14.01.2021

Den sundhedsfremmende by

Byrummet:

- Udarbejdelse af et katalog, der samler de gode sundhedsfremmende strategier til en konkret handleplan for den sundhedsfremmende by - city og opland
- Analyser af hvor der skal være væresteder, mødesteder og samlingssteder, samt bike-, walk- and playability i hele byen og flere sammenhængende grønne kiler
- En by med støttepunkter: udryddelse af barrierer for at folk ikke kan bevæge sig og får mulighed for at ændre adfærd
- Systematisk og kontinuerlig borgerinddragelse: Skabe udemiljøer til børn, unge, kvinder og seniorer sammen med dem – og særligt dem der ikke selv blander sig i debatten.
- Undersøgelse af digitale, konkurrencebetonede, bevægelsesmuligheder for brug af byen og formidling heraf.
- Sundhedsfremme tankegangen skal tænkes aktivt ind i den nye Politik for arkitektur og bykvalitet samt den kommende Planstrategi. Indarbejdelse af bevægelsesfremmende design
- Brug af sundhedskonsekvensvurderinger også overfor bygherrer

Grøn mobilitet

- Samlet mobilitetsstruktur: undersøge mulighederne for investeringer i mobilitet
- Skabe trygge, smukke og oplevelsesrige cykelruter
- Understøtte fremtidens grønne borgere med aktive transportpolitikker i grundskolen
- Undersøge hvordan der aktivt arbejdes med ulighed i sundhed i byrummet; fra inaktivitet til aktivitet
- Undersøge det store rekreative potentiale for stier

OPFØLGNING

- Udvalgssekretariatet samler op og inddrager de forvaltningsområder indsatserne omhandler, for at belyse implementeringsmuligheder og økonomi.
- Er der anbefalinger, som kan implementeres nu og her, vil disse integreres i nuværende processer.
- Øvrige anbefalinger vil blive gennemarbejdet og indgå i det endelige katalog med konkrete anbefalinger, som udvalget drøfter på deres afsluttende møde den 17.juni, inden fremsendelse til byrådet.